

Ostrava 14. září 2010

TISKOVÁ ZPRÁVA k premiéře opery Leoše Janáčka ŠÁRKA a opery Bohuslava Martinů ARIADNA

Jako první premiéru sezóny 2010/2011 uvede Národní divadlo moravskoslezské operní díla dvou světových českých skladatelů – Šárku Leoše Janáčka a Ariadnu Bohuslava Martinů – v jednom večeru. Přestože vznik oper dělí několik desítek let, témata obou příběhů mají leccos společného. Právě na tomto předpokladu je založen režijní a scénografický záměr hostujícího slovinského režiséra Rocca.

slovo režiséra

DVĚ ŽENY, DVA MÝTY – SETKÁNÍ JANÁČKA S MARTINŮ

Šárka a Ariadna, příběh dvou žen ze dvou odlišných kultur. České mytologické pojednání o ženě-bojovnici, která obětuje svoji lásku k muži, aby dodržela své životní poslání. A řecká báje v surrealistickém zpracování o ženě-bohyni, strážkyni mystického labyrintu, ve kterém se ztratí každý muž. Zdánlivě se jedná o dva zcela jiné náměty, ovšem obě ženy sdílí podobný osud: rozpolcenost mezi silným citem a ještě silnějším rozumem, který následuje vyšší poslání. Dramatický konflikt je téměř všedního charakteru: střet mužského a ženského vidění světa – problém každodenního života. Janáčková Šárka má na základě poetického libreta Julia Zeyera formu jakéhosi stylizovaného obrazu z dějin národa českého. Bojovnice v okamžiku zabití svého milého pochopí, že milostný cit je pro ni důležitější než její nezkrotná touha po moci. Obětuje svůj život, aby se ve smrti navždy spojila v lásce. Skrze scénickou abstrakci a pohybovou stylizaci jsme se snažili najít nový vizuální tvar této legendy v dnešní době, jelikož mýty jsou nesmrtelné. Ariadna Bohuslava Martinů vychází z divadelní hry francouzského surrealistického spisovatele Georgese Neveuxe. Labyrint se zde stává zamotaným vnitřním světem duše každého z nás. Setkání s Minotaurem inu znamená setkání se sebou samým: část každého, kdo vejde do labyrintu, musí bezpodmínečně zemřít. Pouze Ariadna zná tajemství tohoto labyrintu. Rádoby náhodné setkání Thésea s Ariadnou se z pouhé milostné hříčky rozvine do neuchopitelných rozměrů vztahu mezi mužem a ženou. Jak Šárku, tak i Ariadnu lze něčím vnímat jako ženu-ničitelku. Setkání muže s touto ženou znamená nebezpečí, v důsledku smrt. Při hlubším zamyšlení se ale možná jedná o ženu-vykupitelku. Ona snad lépe vidí celek tajemného žití, každý její čin má totiž vyšší význam – a smrt je přece jen začátkem další naděje.

Rocc

Premiéra 23. září 2010 v 18.30 hodin v Divadle Antonína Dvořáka

2. premiéra 25. září 2010 ve 20 hodin v Divadle Antonína Dvořáka

Druhá premiéra Šárky bude v přímém přenosu vysílána ze sálu divadla na stanici Českého rozhlasu Vltava.

Leoš Janáček (1854–1928)

ŠÁRKA

Opera o třech jednáních z roku 1887

Libreto Julius Zeyer (1841–1901)

Upravil a třetí jednání instrumentoval Osvald Chlubna (1893– 1971)

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ

DIRIGENTI

REŽIE A SCÉNA

KOSTÝMY

SBORMISTR

Jakub Klecker

Jakub Klecker, Jan Šrubař

Rocc

Vendula Johnová, Rocc

Jurij Galatenko

Osoby a obsazení:

ŠÁRKA, bojovnice z Vlastiny družiny

Dana Burešová / Eva Dřízgová-Jirušová

CTIRAD, bojovník oddaný Přemyslovi

Luciano Mastro / Stanislav Matis

PŘEMYSL, kníže, choť zemřelé Libuše

Martin Bárta / Jakub Kettner

LUMÍR, člen Přemyslova dvora

Václav Morys / Martin Šrejma

Dále účinkuje orchestr opery NDM – koncertní mistr Vladimír Liberda, a sbor opery NDM.

Opera je nastudována v českém originále s anglickými titulky.

Šárka byla Janáčkovou operní prvotinou, kterou zkomponoval na libreto Julia Zeyera. Poprvé se o zpracování Zeyerovy Šárky skladatel pokusil už v roce 1887, kdy vycházela na pokračování v České Thalii (listy pro dramatickou literaturu a umění) Jana Ladeckého. Zeyer mu však neudělal souhlas ke zhudebnění. O rok později vypracoval druhou verzi, ale rozhodnutí spisovatele nezměnil. K Šárce se vrátil až o tři desítky let později, kdy o dokončení instrumentace požádal svého žáka, hudebního skladatele Osvalda Chlubnu (1893 – 1971). Po řadě úprav byla Šárka dokončena v roce 1919. O pět let později byla provedena její předehra na koncertě Klubu moravských skladatelů, uspořádaném k oslavě Janáčkových sedmdesátých narozenin, jevištní premiéra se však konala až v listopadu 1925 v Národním divadle v Brně. Opera ve své době příliš velký úspěch nezaznamenala. Dnes je stále častěji uváděna v koncertním provedení na programu řady prestižních hudebních festivalů, operní domy ale k jejímu scénickému ztvárnění přistupují velmi vzácně. Ostravská inscenace proto bude v tomto ohledu ve středoevropském kontextu výjimečným počinem.

obsah opery

1. jednání

Po smrti kněžny Libuše ztratily ženy řadu výsad. Začaly proto pod vedením Vlasty brojit proti mužům. Kníže Přemysl, choť zemřelé kněžny, přijímá na hradě Libice mladého bojovníka Ctirada, který si přichází z Libušiny hrobky vyzvednout mocnou zbroj po předcích. Přemysl spolu s ostatními vladyky odjíždí a Ctirad poté odchází do hrobky. V rozjímání ho vyruší skupina bojovnic vedených Šárkou, která se rozhodla pro svou vůdkyni Vlastu uchvátit Libušinu korunu. Ctirad Šárčin loupežný čin překazí a dívky uprchnou.

2. jednání

V rozbouřené krajině si Šárka uvědomuje svou vzrůstající lásku ke Ctiradovi. Touží ale po pomstě a připraví na Ctirada léčku – přikazuje ostatním dívkám, aby ji přivázaly k velkému dubu a samy se nedaleko schovaly. Šárčin nárek přiláká Ctirada, kterému dívka namluví, že ji nechala připoutat Vlasta jako trest za nepodařený pokus o získání Libušiny koruny. Ctirad vyznává Šárce lásku. Dívka je sice unesena jeho upřímným vyznáním, nakonec se ale vzchopí, zatroubí na roh a přivolá tak ukryté bojovnice, které Ctirada zabijí. Šárka pak tohoto činu lituje, je již ale pozdě.

3. jednání

Na Vyšehrad přinášejí muži v čele s Lumírem tělo mrtvého Ctirada a postaví hranici, aby je spálili. Přichází Šárka, přiznává se ke svému činu, vrhá se na Ctiradovo mrtvé tělo a probodne se. Lumír zapaluje hranici a všichni žasnou nad čarovnou mocí lásky.

Bohuslav Martinů (1890–1959)

ARIADNA

Jednoaktová opera z roku 1958

Libreto skladatel podle divadelní hry Georgese Neveuxe *Le Voyage de Thésée (Pout' Théseova)*

Český překlad Eva Bezděková (1929–1992)

HUDEBNÍ NASTUDOVÁNÍ

DIRIGENTI

REŽIE A SCÉNA

KOSTÝMY

SBORMISTR

Jakub Klecker

Jakub Klecker, Jan Šrubař

Rocc

Vendula Johnová, Rocc

Jurij Galatenko

Osoby a obsazení:

ARIADNA

THÉSEUS

MÍNOTAURUS

NÁMOŘNÍK, BURÚN

STAŘEC

PĚT CHLAPCŮ Z ATHÉN

Agnieszka Bochenek-Osiecka / Zuzana Marková

Martin Bárta / Jakub Kettner

Martin Gurbař / Bogdan Kurowski

Václav Morys / Martin Šrejma

Jaroslav Kosec / Václav Živný

členové sboru opery NDM

Dále účinkuje orchestr opery NDM – koncertní mistr Vladimír Liberda, a sbor opery NDM.

Opera je nastudována v českém překladu s anglickými titulky.

Projekt se koná za podpory Nadace B. Martinů.

Na rozdíl od Janáčkovy Šárky je jednoaktová opera **Ariadna** jedním z posledních děl Bohuslava Martinů, vznikla v roce 1958. Skladatel ji údajně zkomponoval během jediného měsíce během práce na opeře Řecké pašije, aby si od ní trochu odpočinul. Předlohou k libretu mu byla divadelní hra Georgese Neveuxe *Le Voyage de Thésée (Pout' Théseova)*. Operní zpracování zachovává nadčasovou sílu mytologického příběhu, jež lze symbolicky promítnout do jakéhokoli období a nejrůznějších lidských dramát. Martinů uspořádal Ariadnu podle barokní struktury, v níž se uplatňují tři instrumentální vstupy (sinfonie) a uzavřené dílčí útvary (tři obrazy a závěrečná árie). Ariadnin part byl podle sdělení jeho manželky inspirován představou mimořádného pěveckého umění řecké sopranistky Marie Callas. Ariadna se dočkala své premiéry v roce 1961 (Gelsenkirchen, Německo) a u nás v roce 1962 (Brno), její autor se jí už ale nedožil.

obsah opery

Opera je komponována podle barokního schématu a sestává z prologu a tří obrazů, oddělených orchestrálními symfoniemi.

Sinfonia č. 1

Prolog před oponou

Strážce města Knóssos se dozvídá o příjezdu lodi s athénskými mladíky od racka, letícího kolem.

První obraz

Sedm vylodivších se mladíků tluče na dveře hostince. Otevírá jim Stařec, který je varuje před blížící se nocí. Šest mladíků se Starcem odchází, jen Théseus zůstává a setkává se s neznámou dívkou. Ta se do něj zamiluje a varuje jej před Minotaurem. Stařec ohlašuje svatbu královské dcery. Tou dcerou je ona dívka a jmenuje se Ariadna, ženichem je Théseus.

Sinfonia č. 2

Druhý obraz

Théseův společník Burún je nespokojen s tím, že místo boje sedí nečinně na slavnosti, a vydává se sám zápasit s Minotaurem. Burúnův smrtelný křik probudí Thésea z jeho okouzlení. Překoná strach a vyzve Mínotaura k boji. Ten přichází a vypadá přesně jako Théseus. Théseus se nezalekne jeho matoucích slov a zabije ho.

Sinfonia č. 3

Třetí obraz

Théseus odplouvá se svými druhy, Ariadna se s ním loučí závěrečnou árií.

Tisková konference k premiéře ve středu 15. září 2010 v 15.30 hodin

Předpremiérová beseda v Domě knihy Librex 15. září 2010 v 17 hodin